

«Я не хочу бути лауреатом жодних премій» - письменник Мирослав Лазарук

У рамках проекту «Весна Івасюка» напередодні до Рівного завітав директор Чернівецького меморіального музею ім. Володимира Івасюка, відомий український письменник з Чернівців Мирослав Лазарук. Під час творчого вечора у Миському будинку культури пан Мирослав ділився з рівнянами своїми творчими здобутками, поглядами на сучасний літературний процес, спогадами про видатних майстрів слова, а також презентував свої нові книжки.

«Є СТИЛЬ – Є ПИСЬМЕННИК»

Будучи вже майже 10 років головним редактором літературно-мистецького часопису «Буковинський журнал», що знайомить українців із сучасним та історичним літературним процесом, мистецькими набутками художників, молодих літераторів, літературознавчими та краєзнавчими працями, Мирослав Лазарук і сам є автором багатьох віршованих та прозових творів. Втім, рівнянам письменник зізнався, що починав саме як прозаїк, написавши колись в юні роки новелу про мертву ластівку, яку випадково знайшли діти і вирішили поховати священну для українців пташку, поставивши їй навіть хрестика. Ця новела так і не була ніде надрукована, пізніше загубилася, але згодом виринула у романі «Посаг для приречених», у новелі «Смертю смерть поправ», отримавши нове дихання.

- Коли 24 серпня 1991 року померла моя тітка, яка дуже довго відбула у Сибіру разом із моєю матір'ю, мені довелося приїхати у місто Надвірна, шукати труну, священника, робити похорон, не знаючи там ні душі. Ці події знайшли відображення у цій новелі, яка закінчується тим, що жінку знайшли мертвою на вулиці, адже, виявляється, вона на radoщах, коли почула, що настала Незалежність, хотіла наздогнати свого чоловіка і сказати йому про це. І в цю хвилину вона падає мертвою. Тоді я збагнув таку неймовірну річ, що люди можуть вмирати не тільки від горя, але і від radoщів.

РОМАН ПРО ЛЮДИНУ, ЇЇ ДОЛЮ І ЧАС

Щодо прозових творів, то, як відзначає Віктор Мазаний, у них надзвичайно потужно пульсує тематика Гуцульського краю, Івано-Франківщини, де народився письменник. Особливо це відчутно у романі «Посаг для приречених». Цей роман входить до тріади творів Мирослава Лазарука, що вміщені у книзі «Ріка» з передмовою Романа Іваничука, що вийшла у 2016 році. Людина, її доля і час – така проблематика об'єднала всі три твори

- Їх передусім об'єднує думка, що час не ділиться на минуле, сьогоднішнє чи майбутнє, час в моєму ро-

чок народився, коли роман вже вийшов, - з посмішкою ділиться Мирослав Лазарук.

На запитання, наскільки у романах присутня філософська складова, письменник відповідає так:

- У кожній нормальній речі мусить бути присутня філософічність, але якщо її немає, то це не означає, що це щось погане. Бо можна часом двома-трьома реченнями висловити якусь глибоку філософську думку, а можна написати 10 сторінок – і жодної нормальної думки немає.

«ПИШУ НЕ ДЛЯ ПРЕМІЙ, А ДЛЯ ЛЮДЕЙ»

Моя тітка померла від радоці. А коли її забрали в лікарню, дві ластівки ніяк не могли присісти - чекали третю, щоб разом полетіти у вирій, - розповів Мирослав Лазарук про перегук мотивів у його творчості.

Цікаво, що навчався майбутній письменник на факультеті журналістики Львівського університету разом із корифеєм рівненської журналістики та письменником Віктором Мазаним, який і модерував зустріч у Рівному. Разом вони брали участь у літературній студії, гостями якої тоді були видатні письменники Роман Іваничук, Роман Федорів, Володимир Яворівський та багато інших класиків. Власне, з тих часів Мирослава Лазарука і поєднувала творча дружба з Романом Іваничуком, який завжди був для нього неперевершеним авторитетом у літературі. А готуючи передмову до роману «Посаг для приречених», Роман Іваничук дав вичерпну оцінку праці колеги: «Є стиль – є письменник».

- Така оцінка творчості Мирослава Лазарука дуже знакова, вона допомогла утвердити в українській літературі думку, наскільки він є видатним, але скромним майстром слова, - зазначає Віктор Мазаний.

ПОЕТ - ЦЕ НАСТРІЙ

Сам пан Мирослав зізнається, що в його творах багато суму, але життя інколи буває набагато сумнішим. І замість багато говорити, волів почитати свої вірші, адже поет – це настрій, плевнений Мирослав Лазарук. Відтак у Рівному звучали твори з його поетичної збірки «Покуття», зокрема вірш, написаний ще у студентські роки і присвячений Василеві Симоненку, твори, присвячені рідним братам, одного з яких вже немає в живих. Багато написано і віршів, присвячених Миколі Вінграновському, який теж зіграв не останню роль у становленні і розвитку молодого письменника.

Свого часу Мирославу Лазаруку довелося 10 років чекати виходу першої поетичної книжки «Коломия». Але він переконаний, що зовсім не завдяки цензурі зміг видати її, а тому, що пережив і переосмислив за цей час багато речей, в результаті чого народився третій рукопис книжки, який і був надрукований. Решта ж віршів, що не увійшли тоді до збірки, за словами письменника, і досі живуть та «бродять» в авторові, тому в книзі «Покуття» Микола Лазарук цілий цикл присвятив раннім віршам, написаним у 1972-77 роках.

зуміти як автора - єдиний. У новелах роману «Посаг для приречених» я говорю про те, що час постійно однаково присутній, адже тут присутні моя мати, тітка і мої онуки, що народилися зараз. У читача повинно скластися враження, що ось він час, ось його основне спрямування. Дуже цікаво написала про це літературознавець і поетеса зі Львова Ірина Старовойт, зауваживши, що «час у Мирослава Лазарука тривимірний». Тобто ти – час, в тобі - час і за тобою йде час. Все те, що ти говориш, проповідуєш, якщо ти все це занотував, це лишається на завтрашній день. Тобто цей час не минає. Це простежується як у романі «Посаг для приречених», так і у другому творі під назвою «Ріка», який, власне, і відкриває цю триаду, - розповідає Мирослав Лазарук.

Цікаво, що у двох романах, за рекомендацією Романа Іваничука, автор змінив назви. Перша журнальна публікація роману «Ріка» називалась «Лепра» (від латин. проказа – ред.), а другий роман «Вельзевулова мухоловка» мав назву «Євангеліє від лукавого». В Іваничука були певні зауваження і Мирослав Лазарук охоче погодився з ним. Назва третього роману - «Посаг для приречених», зізнається автор, залишилась незмінною, адже окрім усього є надзвичайно дорогою для нього.

За хронологією твори так і писалися, як розташовані у книзі. Перший роман «Ріка» писався у 2002-2005 роках, а «Посаг» був написаний в останні роки, причому вже публікувався раніше окремою книжкою у видавництві «Апріорі». Тож у передмові є приписка, що це нова редакція 2015 року.

ФІЛОСОФІЧНІСТЬ МАЄ БУТИ В УСЬОМУ

Щодо автобіографічності, то Мирослав Лазарук запевняє, що не схильний поділяти твори за цією ознакою.

- Хоча через те, що у романі «Посаг для приречених» присутні автор і його сім'я, хтось із моїх синів сказав, що це сага сім'ї Лазаруків. Але це так - і не так. В основі роману не є доля тільки однієї родини, там доля цілих поколінь, які проживають протягом 100 років. Наприклад, я згадую свого дідуся, який двічі був у Сибіру, пережив Першу та Другу світову війни, тобто життя діда починалося ще в кінці позаминулого століття, а закінчуються події у сьогоднішні дні, бо там згадуються три мої внучки і один онучок. Другий вну-

Говорячи про творчі плани, Мирослав Лазарук зізнається, що працює наразі над романом про Івана Миколайчука. Це буде роман у новелах і він практично завершений, але робота ще триває.

- У сотому номері «Буковинського журналу» за минулий рік я опублікував фрагмент однієї з новел, маючи намір заінтригувати читача. Але, на жаль, поки що я не досягнув своєї мети, тобто апробації ця річ не пройшла. Це дуже великий пласт роботи, бо про Миколайчука ще ніхто нічого прозового не написав, і тому я ще продовжую працювати над книгою. Треба думати, як рухатися далі, але від ідеї написати роман про Івана Миколайчука я однозначно не відмовлюся.

Письменник Мирослав Лазарук є лауреатом багатьох літературних премій, а у 2015 році його роман «Посаг для приречених» був номінований на здобуття Національної премії України ім. Тараса Шевченка. Втім, дійшовши до третього туру, твір поступився місцем іншому авторові. Тож, як зазначив Віктор Мазаний, у Мирослава Лазарука все ще – попереду. Сам же письменник переконаний:

- Не можна наперед собі думати: я хочу бути лауреатом Шевченківської премії. Я не хочу бути лауреатом жодної з премій, бо я пишу не для премій, а для людей. Для того, щоб моя душа заспокоїлася, бо інакше я не вмію жити і не вмію писати.

Ангеліна НЕПОМНЯЦА

ДОВІДКОВО:

Мирослав Лазарук – автор поетичних книг «Коломия» (1988), «Покрова» (1993), «Ночі з амазонкою» (1996), «Містечкові містерії» (2001), «Пантір» (2006), прозових – «Птах самотній» (1996), «Збирачі маку» (1999), «Лепра – Інавгурація» (2006), есеїстичних – «Микола Вінграновський. Степовий Сварог» (2009), «Через терни до любови» (2009), п'єс «Видіння судної ночі» (2001) та «Дуель у божевільні» (2007).

Творчість М. Лазарука відзначена різноманітними міжнародними та всеукраїнськими преміями, зокрема, літературно-мистецькою премією імені Івана Нечуя-Левицького, міжнародною – «Карпатська корона», імені Дмитра Загула, Сидора Воробкевича та іншими. Мирослав Лазарук – заслужений діяч мистецтв України.